

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE,
ADMINISTRATIVE ȘI ALE COMUNICĂRII
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE POLITICE ȘI ALE COMUNICĂRII**

PUBLICISTICA LUI IOAN CHIRILĂ

Rezumatul tezei de doctorat

**PROF. ÎNDRUMĂTOR:
PROF. UNIV. DR. ILIE RAD**

**STUDENT DOCTORAND:
BIANCA-RAMONA DUMITRU**

CLUJ-NAPOCA

2020

Cuprins

Introducere.....	4
1. Aspecte metodologice.....	8
2. Jurnalismul sportiv din România.....	11
1.1. Jurnalismul sportiv	13
1.2. Genuri jurnalistice în presa de sport din România.....	18
1.3. Hibridizarea genurilor jurnalistice în presa din România.....	21
1.4. Jurnalismul literar – incidența dintre jurnalism și literatură.....	22
1.5. Trăsături ale literaturii ruse în scrierile lui Ioan Chirilă.....	25
3. Viața lui Ioan Chirilă	29
3.1. Copilăria și anii de școală.....	29
3.2. Cariera lui Ioan Chirilă.....	29
3.3. Viața de familie.....	30
4. Activitatea lui Ioan Chirilă în presă.....	34
4.1. <i>Sportul popular</i> și <i>Gazeta Sporturilor</i> (1951–1997).....	35
4.2. <i>ProSport</i> (1997–1999).....	62
4.3. Revistele <i>Sport</i> și <i>Sportul ilustrat</i> (1962–1992)	76
4.4. Săptămânalul <i>Fotbal</i> (1967–1996).....	92
5. Cărțile lui Ioan Chirilă	108
5.1. Cărți despre fotbal	108
5.2. Cartea despre tenis	161
5.3. Cartea despre gimnastică.....	164
5.4. <i>Viața la puls 200</i> și <i>Decatlonul de aur</i>	167
5.5. <i>Răsucind fusele orare</i>	172
5.6. <i>Maratonul meu</i>	175
5.7. Cărți scrise pentru alții	180

6. Impactul cenzurii asupra scriiturii lui Ioan Chirilă.....	191
6.1. Despre cenzură în volumele lui Ioan Chirilă.....	193
6.2. Ioan Chirilă în arhiva CNSAS	196
6.3. Concluzii și contribuții personale	211
7. Ioan Chirilă în viziunea celor care l-au cunoscut.....	212
Concluzii.....	217
Bibliografie.....	220
Anexe.....	228

Cuvinte cheie: jurnalism, Ioan Chirilă, jurnalism sportiv, cenzură, comunism, literatură sportivă, România, sport, fotbal, tenis, gimnastică

Rezumat

Teza de doctorat cu titlul *Publicistica lui Ioan Chirilă* își propune să îl aducă în actualitate pe unul dintre jurnaliștii și scriitorii români de mare valoare. Subiectul lucrării de față este, așadar, marele jurnalist sportiv din România, Ioan Chirilă, unul dintre cei mai importanți croniciari de sport din țara noastră și un remarcabil scriitor de cărți cu tematică sportivă.

Ioan Chirilă a avut o carieră care s-a întins pe parcursul a mai mult de 40 de ani. El a debutat în presă în 1951, când a devenit redactor la Editura Sportul popular, funcție pe care a deținut-o până în 1961. În martie 1958, el a fost angajat în redacția revistei *Fotbal*, câteva luni mai târziu ajungând și la revista *Sport*.

În 1974, Ioan Chirilă a devenit șef de rubrică la publicația *Sportul popular – Gazeta Sporturilor* de astăzi –, apoi publicist comentator, între anii 1971–1978, și șef de secție, în perioada 1978–1993, din 1993 fiind directorul general al ziarului. În plus, din anii '60, el a scris și pentru revista *Sport* și pentru săptămânalul *Fotbal*, iar în anii '70, cronicarul a avut, la Radiodifuziunea Română, o rubrică permanentă în calitate de comentator. Nu în ultimul rând, din 1997 până în 1999, când s-a stins din viață, a activat ca senior editor la ziarul *ProSport*.

În cei aproape 50 de ani petrecuți în cele mai importante redacții de sport din țară, jurnalistul a scris aproape 4.700 de articole, cele mai multe – aproximativ 3.330 – în paginile ziarului *Sportul*, pentru care a scris pentru mai bine de 40 de ani. Pentru revista *Sport*, Ioan Chirilă a scris circa 550 de articole, număr similar materialelor publicate în săptămânalul *Fotbal*, iar pentru cotidianul *ProSport*, din redacția căruia a făcut parte puțin mai mult de doi ani, a redactat în jur de 250 de articole.

De asemenea, Ioan Chirilă a scris, în 36 de ani, 29 de volume dedicate, cele mai multe, fotbalului, dar și altor sporturi pe care maestrul le-a îndrăgit, cum ar fi tenisul sau gimnastica. În plus, el a publicat un volum dedicat reportajelor de călătorie, pe care le-a adunat din toate deplasările în care a mers cu prilejul vreunei competiții sportive. El a fost un jurnalist complet și complex, care a cunoscut și a iubit sportul într-o manieră supraomenească, ilustrându-l cu mare har, pe înțelesul tuturor.

Obiectivul principal al cercetării de față îl constituie prezentarea activității publicistice a lui Ioan Chirilă, completat de câteva obiective secundare, cum ar fi identificarea particularităților presei de sport, evidențierea utilizării mijloacelor stilistice utilizate de Ioan Chirilă pentru a

accentua mesajul transmis, catalogarea principalelor subiecte abordate de cronicar sau evidențierea modului în care a acționat cenzura din România asupra presei de sport din țara noastră.

Misiunea autorului a fost pe cât de solicitantă, pe atât de interesantă, dovedindu-se deosebit de utilă prin prisma concluziilor la care am ajuns și a comparației care poate rezulta, între presa de acum 60 de ani și cea de acum 20 de ani sau cea din prezent, care a suferit o foarte puternică tabloidizare, pierzând din seriozitate.

Studiul publicațiilor de sport, vechi de până la 60 de ani, în care misiunea a fost identificarea articolelor lui Ioan Chirilă, a presupus o muncă laborioasă, realizată în premieră, care era necesară, având în vedere că cercetarea aduce în prim-plan dovezi ale contribuției decisive pe care Ioan Chirilă a avut-o la creșterea popularității presei de sport și la atragerea oamenilor către activitățile sportive.

Structura lucrării

Lucrarea de față este structurată în șapte capitole, prin intermediul cărora i-am conturat lui Ioan Chirilă un portret complex, folosindu-se atât de informațiile care au reieșit din analiza cărților și a articolelor scrise de cronicar de-a lungul carierei sale, cât și de mărturisirile celor care l-au cunoscut, personalități intervievate cu privire la relația cu jurnalistul.

Primul capitol al tezei de doctorat prezintă contextul istoric al presei de sport, aducând în atenție și istoria publicațiilor la care a scris Ioan Chirilă. De asemenea, analizează genurile jurnalistice identificate în presa sportivă și modul în care ele au fost afectate de hibridare, acordând o atenție deosebită hibridizării în cazul lui Ioan Chirilă – aici diferențierea între anumite genuri fiind greu de realizat. În capitolul 1 sunt prezentate și caracteristicile jurnalismului literar, în care pot fi încadrate articolele cronicarului. Nu în ultimul rând, acesta cuprinde și trăsăturile literaturii ruse care se regăsesc în scrierile lui Ioan Chirilă, pentru a vedea cum a fost influențat jurnalistul de contextul socio-cultural în care a trăit.

Al doilea capitol al lucrării de față se focalizează pe metodologia de cercetare utilizată în studiul de caz, prezentând obiectivele și ipotezele de cercetare, grupate în funcție de fiecare publicație de sport din redacția căreia Ioan Chirilă a făcut parte.

În capitolul al treilea este prezentată viața jurnalistului, fiind aduse în prim-plan atât aspecte ale copilăriei sau din viața de familie pe care acesta și-a construit-o după vârsta de 35 de ani, cât și informații din cariera sa.

Cel de-al patrulea capitol cuprinde recenziile celor 29 de volume publicate de Ioan Chirilă de-a lungul vieții – 25 în nume propriu și patru purtând semnătura altora. Cărțile au fost grupate în funcție de disciplinele sportive abordate sau în ordine cronologică – în cazul volumelor scrise pentru alții.

Capitolul 5 identifică articolele publicate în presă de Ioan Chirilă, în cei peste 40 de ani în care s-a aflat în slujba sportului. Cele patru ziare și reviste pentru care a scris sunt analizate nu doar din punct de vedere cantitativ, ci și dintr-o perspectivă calitativă, pentru a identifica particularitățile scrierii cronicarului și pentru a evidenția importanța lui Ioan Chirilă pentru presa de sport din România. Capitolul a confirmat și a întărit ideile stabilite în ipotezele de cercetare.

Al șaselea capitol al tezei de doctorat se concentrează asupra modului în care cenzura a acționat asupra presei de sport, în general, și asupra articolelor lui Ioan Chirilă, în special. De asemenea, prezintă și cum s-a manifestat cenzura în ceea ce privește volumele care urmau a fi publicate în perioada comunistă și include și detaliile descoperite în dosarul de la CNSAS al lui Ioan Chirilă, unele dintre caracteristicile relevate fiind importante în conturarea portretului jurnalistului.

Cel de-al șaptelea capitol se conturează din interviurile realizate cu șapte personalități, membri ai familiei sau colegi și prieteni din lumea sportului, care l-au cunoscut și admirat pe Ioan Chirilă. Interviurile au fost realizate în perioada septembrie 2018 – decembrie 2019, cu scopul de a afla ce a reprezentat el pentru presa de sport.

Ultimul capitol al lucrării de față prezintă concluziile cercetării.

Metodologia de cercetare

Pentru a realiza o cercetare cât mai complexă, în lucrarea de față am ales să urmăresc atât obiective cantitative, cât și obiective calitative. Analiza de conținut cantitativă se materializează prin catalogarea articolelor publicate de Ioan Chirilă de-a lungul carierei în funcție de diferite variabile, cum ar fi, în cazul de față, genul jurnalistic abordat, disciplina sportivă care face subiectul articolelor sau modalitatea de transmitere a informațiilor – prin telefon, telex etc.

La polul opus, analiza de conținut calitativă se concentrează asupra textului scris pentru înțelegerea semnificațiilor. În acest caz, am ales să analizez articolele scrise de Ioan Chirilă care s-au încadrat în diferite rubrici, precum „Reportajul nostru”, „Ei sunt campionii noștri olimpici”, „Ilustrată de la nea Vanea” sau „Prim-plan”. După gruparea materialelor în funcție de rubrici, am parcurs fiecare articol pentru a observa particularitățile scrierii cronicarului.

De asemenea, lucrarea de față include și o serie de interviuri direcționate, care se concentrează în mod direct asupra temei de studiu. Această metodă de cercetare a fost realizată prin interviuarea celor care l-au cunoscut îndeaproape pe jurnalist, de la membri ai familiei la colegi de breaslă și până la sportivi despre care a scris și pe care i-a admirat. Interviurile au fost realizate prin aplicarea unui set identic de întrebări tuturor celor intervievați – cu excepția soției lui Ioan Chirilă, în cazul căreia câteva întrebări au fost ușor modificate –, întrebări menite a-i contura un portret complex cronicarului.

Principalele întrebări de cercetare care au stat la baza studiului sunt:

- Cine a fost Ioan Chirilă pentru presa de sport din România?
- Ioan Chirilă a fost jurnalist sau scriitor?
- Cum a marcat Ioan Chirilă presa de sport din România?

Lucrarea de față și-a propus ca, prin analiza detaliată a operei literare și jurnalistice aparținând lui Ioan Chirilă, să ajute la relevarea vastității cunoștințelor și a obiectivității acestui mare jurnalist sportiv, la îmbogățirea patrimoniului și a istoriei presei, readucându-l în actualitate pe cel care s-a dedicat sportului pentru mai bine de patru decenii, lăsând o moștenire fabuloasă – nu doar prin prisma volumelor pe care le-a publicat, ci și prin contribuția pe care a avut-o la formarea viitoarelor generații de jurnaliști de sport.

Alegerea acestei teme se justifică prin dorința de a valorifica informații care, până în prezent, nu au fost explorate, dar care contribuie la observarea modului în care a evoluat presa de sport din România în ultimii ani, la crearea unor noi perspective și la identificarea de soluții pentru creșterea calității jurnalismului sportiv.

În urma realizării acestei cercetări, pot declara fără ezitare că Ioan Chirilă este unul dintre cei mai mari gazetari sportivi din România, despre care Ion Țiriac spunea că „nu a fost doar un reporter sau jurnalist sportiv. A fost unul dintre acei inițiați în cultura sportului, [...] care a făcut o artă din ziaristica sportivă.” El este o adevărată enciclopedie sportivă, de la care un tânăr aflat la

început de drum are foarte multe de învățat, căci, conform lui Grigore Cartianu: „noțiunea de carte sportivă în România aproape s-a confundat cu Ioan Chirilă, <<patriarhul>> presei sportive.”

Un proiect viitor este publicarea unor cărți care să readucă în atenție articolele publicate de Ioan Chirilă în presa de sport din România, materiale care, deși datează de zeci de ani, sunt în continuare actuale, prezentând aspecte de care specialiștii implicați în fenomenul sportiv ar trebui să țină cont pentru a obține rezultate merituoase.

Bibliografie

Cărțile lui Ioan Chirilă

- Chirilă, Ioan, *Decatlonul de aur*, Editura Uniunii de Cultură Fizică și Sport, București, 1963.
- Chirilă, Ioan, *Finala se joacă astăzi*, Editura Uniunii de Cultură Fizică și Sport, București, 1966a.
- Chirilă, Ioan, *World Cup '66*, Editura Uniunii de Cultură Fizică și Sport, București, 1966b.
- Chirilă, Ioan, *Glasul roșilor de tren*, Editura Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1968.
- Chirilă, Ioan, *Șepcile roșii*, Editura Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1969.
- Chirilă, Ioan, *Mexicul... această „fata morgana”*, Editura Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1970.
- Chirilă, Ioan, *Mexico '70. Jurnal sentimental*, Editura Stadion, București, 1970.
- Chirilă, Ioan, *Ar fi fost prea frumos*, Editura Stadion, București, 1972.
- Chirilă, Ioan, *Învingătorul lui Cruyff. Campionatul Mondial de fotbal 1974*, Editura Sport-Turism, București, 1975.
- Chirilă, Ioan, *Cu cărțile pe față. Însemnări din lumea sportului*, Editura Sport-Turism, București, 1976.
- Chirilă, Ioan, *Nadia*, Editura Sport-Turism, București, 1977.
- Chirilă, Ioan, *Ar-gen-ti-na!*, Editura Sport-Turism, București, 1978.
- Chirilă, Ioan, *Răsucind fusele orare. Însemnările unui cronicar de fotbal*, Editura Sport-Turism, București, 1980.
- Chirilă, Ioan, *Viața la puls 200. Ocolul lumii în 30 de sporturi*, Editura Sport-Turism, București, 1981.
- Chirilă, Ioan, *Espania '82*, Editura Sport-Turism, București, 1982.
- Chirilă, Ioan, *Și noi am fost pe Conte Verde*, Editura Sport-Turism, București, 1983.
- Chirilă, Ioan, *Pe marile bulevarde ale fotbalului*, Editura Sport-Turism, București, 1984.

- Chirilă, Ioan, *Zile și nopți pe stadion*, Editura Sport-Turism, București, 1986.
- Chirilă, Ioan, *Frumoasele noastre duminici*, Editura Sport-Turism, București, 1988.
- Chirilă, Ioan, *Franz, über alles*, Editura Sport-Turism, București, 1990.
- Chirilă, Ioan, *Maratonul meu*, Editura SORTROM, București, 1993.
- Chirilă, Ioan, *Lucescu și drogul său, Fotbalul*, Editura Mentor, București, 1994.
- Chirilă, Ioan, *Lucescu*, ediție îngrijită de Grigore Cartianu, Editura Mentor, ProSport, București, 1999.
- Chirilă, Ioan; Ionescu, Mihai, *Un veac de fotbal românesc*, Editura Fundației Pro, Brașov, 1999.
- Chirilă, Ioan, *Glasul roșilor de tren*, ediția a II-a, îngrijită de Constantin Anghelache, Editura Economică, București, 2000.
- Chirilă, Ioan, *Ar fi fost prea frumos*, ediția a II-a, îngrijită de Iarina Demian, Fundația ArtEST, Editura Curtea Veche, București, 2002.
- Chirilă, Ioan, *Pe urmele acestui bulgăre de foc...*, Editura Point Multimedia, București, 2007.
- Chirilă, Ioan, *Lucescu*, ediția a II-a, Integrala Ioan Chirilă. Gazeta Sporturilor, București, 2009.
- Chirilă, Ioan, *Mexico '70. Jurnal sentimental*, ediția a III-a, Integrala Ioan Chirilă, Gazeta Sporturilor, București, 2009.
- Chirilă, Ioan, *Nadia*, ediția a III-a, Integrala Ioan Chirilă, Gazeta Sporturilor, București, 2009.
- Chirilă, Ioan. *Frumoasele noastre duminici*, ediția a II-a, Integrala Ioan Chirilă, Gazeta Sporturilor, București, 2010.
- Chirilă, Ioan, *Șepcile roșii*, ediția a II-a, Asociația „Șepcile roșii 1919”, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2013.

Cărțile scrise de Ioan Chirilă pentru alții

- Borg, Mariana, *Love Match. My Life with Björn*, Sidgwick & Jackson Limited, Londra, 1981.
- Dukadam, Helmuth, *O victorie aplaudată*, Editura Militară, București, 1989.

- Năstase, Ilie, *Eu am jucat cântând*, Editura Tiparul Tipografia Universul, București, 1991.
- Țiriac, Ion, *Victorie cu orice preț*, Editura Stadion, București, 1974.

Cărți

- Agabrian, Mircea, *Analiza de conținut*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Andrews, Phil, *Jurnalismul sportiv. O introducere*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Bălașa, Gheorghe, *Sportivi de seamă*, Editura Stadion, București, 1979.
- Bănciulescu, Victor, *Jocurile olimpice de-a lungul veacurilor*, Editura UCFS, București, 1964.
- Bănciulescu, Victor, *Sport și cultură*, Editura Facla, Timișoara, 1983.
- Bănciulescu, Victor, *Limbaajul sportiv*, Editura Sport-Turism, București, 1984.
- Boriga, Neculae-Alexandru; Simionescu, Vladimir, *Evoluția recordurilor naționale*, Poligrafia Bucureștii-Noi, București, 1997.
- Dumitrescu, Laurențiu și alții, *România în lumea sportului*, Editura Editis, București, 1995.
- Economu, Virgil, *Fotbal modern*, Editura CNEFS, București, 1969.
- Epuran, Mihai, *Psihologia educației fizice*, Editura Sport-Turism, București, 1976.
- Ficeac, Bogdan, *Cenzura comunistă și formarea „omului nou”*, Editura Nemira, București, 1999.
- Ficeac, Bogdan, *Tehnici de manipulare*, Editura Nemira, București, 2001.
- Florea, Ligia Stela (coordonator), *Gen, text și discurs jurnalistic*, Editura Tritonic, București, 2011.
- Gârleșteanu, Dan; Naum, Hristache; Urziceanu, Radu, *Două decenii de avânt sportiv, 1944-1964*, Editura UCFS, București, 1964.
- Georgescu, Florian, *Educația fizică și sportul – fenomen social*, Editura Stadion, București, 1971.
- Hartsock, John C., *O istorie a jurnalismului. Nașterea formelor de narațiune modernă*, Editura Institutul European, Iași, 2015.

- Lasswell, Harold D.; Lerner, Daniel; Pool, Ithiel de Sola, *The Comparative Study of Symbols*, Stanford University Press, Stanford, 1952.
- Lippmann, Walter, *Public Opinion*, Editura Greenbook, New York, 2010.
- Ludu, Virgil, *Scriitori români și lumea sportului*, Editura Stadion, București, 1974.
- Medvedev, Roy, *Despre Stalin și stalinism*, Editura Humanitas, București, 1991.
- Michinici, P. și alții, *Rapid 1923-1983, 60 de ani de la înființare*, Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”, București, 1983.
- Oprea, Marius, *Banalitatea răului - O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Editura Polirom, București, 2002.
- Petcu, Marian, *Puterea și cultura - o istorie a cenzurii*, Editura Polirom, Iași, 1999.
- Postolache, Nicolae, *Istoria sportului românesc*, Editura Junimea, Iași, 1979.
- Postolache, Nicolae, *Presa sportivă din România (1864-1977)*, Editura Profexim, București, 1997.
- Troncotă, Tiberiu, *România comunistă. Propaganda și cenzura*, Editura Tritonic, București, 2006.
- Ungur-Brehoi, Carmen, *Cenzura presei și a publicațiilor în România comunistă. Activitatea direcției tipărirea presei centrale (1965-1977)*, Editura Academia Română, Cluj-Napoca, 2015.
- Vilara, Romeo, *Montreal '76, Olimpiada Nadiei Comăneci*, Editura Sport-Turism, București, 1977.
- Vulpescu, Ionuț, *Din țara în care stânga e Cârțu și dreapta e Lăcătuș*, Editura ART, București, 2012.

Articolele lui Ioan Chirilă

- *Fotbal*, toate numerele din perioada 1967 – 1974 și 1990 – 1995.
- *Gazeta Sporturilor*, toate numerele din perioada 1989 – 1997.
- *ProSport*, toate numerele din perioada 1997 – 1999.
- *Sport*, toate numerele din perioada 1962 – 1989.
- *Sportul*, toate numerele din perioada 1967 – 1989.
- *Sportul ilustrat*, toate numerele din perioada 1989 – 1992.

- *Sportul popular*, toate numerele din perioada 1959 – 1967.

Articole din cărți, ziare și reviste

- ***, „NOUA AVENTURĂ REPORTERICEASCĂ A LUI IOAN CHIRILĂ”, în *Sportul*, 2 mai 1982, p. 4.
- ***, „IOAN CHIRILĂ”, în *Fotbal*, 16-22 martie 1994, p. 6.
- Bertrand, Claude-Jean, „Tipologia mijloacelor de informare de masă”, în Claude-Jean Bertrand (coordonator), *O introducere în presa scrisă și vorbită*, Editura Polirom, Iași, 2001, pg. 41-58.
- Bogdan, C., „Ioan Chirilă – Viața la puls 200”, în *Orizont*, 33, nr. 28, 16 iulie 1982, p. 2.
- Cacoveanu, Viorel, „Ioan Chirilă – España 82”, în *Făclia*, 38, nr. 11.165, 26 octombrie 1982, p. 2.
- Corbu, Dan, „Ioan Chirilă – Răsucind fusele orare”, în *Familia*, 16, nr. 11, noiembrie 1980, p. 2.
- Danciu, Ion Maxim; Mogoș, Andreea, „Tendința la fuziunea modurilor discursive. Ponderea genurilor hibride în raport cu cele clasice”, în Ligia Stela Florea (coordonator), *Gen, text și discurs jurnalistic*, Editura Tritonic, București, 2011, pg. 204-207.
- Graur, Dumitru, „Cenzura în presa sportivă”, în Ilie Rad (coordonator), *Cenzura în România*, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2012.
- Matei, Florina Cristiana, „Romania's Intelligence Community: From an Instrument of Dictatorship to Serving Democracy”, în *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, Routledge, Abingdon-on-Thames, 2007, pg. 629-660.
- Mogoș, Andreea, „Interviul”, în Ligia Stela Florea (coordonator), *Gen, text și discurs jurnalistic*, Editura Tritonic, București, 2011, pg. 180-188.
- Mogoș, Andreea; Danciu, Ion Maxim, „Cercetători din spațiul românesc: perspectiva funcțională”, în Ligia Stela Florea (coordonator), *Gen, text și discurs jurnalistic*, Editura Tritonic, București, 2011, pg. 55-62.
- Mogoș, Andreea; Danciu, Ion Maxim, „Zece genuri reprezentative pentru presa generalistă actuală”, în Ligia Stela Florea (coordonator), *Gen, text și discurs jurnalistic*, Editura Tritonic, București, 2011, pg. 76-88.

- Mutașcu, Dan, „Ocolul pământului în 30 de sporturi / Ioan Chirilă – Viața la puls 200 /”, în *Săptămâna*, nr. 566, 9 octombrie 1981, p. 3.
- Neagu, Aurel, „POVEȘTEA UIMITOAREI NOASTRE CAMPIOANE OLIMPICE”, în *Sportul*, 19 februarie 1977, p. 6.
- ran., g. (1975, februarie). „DUELUL BECKENBAUER - CRUYFF ÎN LIBRĂRII”, în *Sportul*, februarie 1975, p. 2.
- Urziceanu, Radu, „UN «DROGAT»? NU! DOI...”, în *Gazeta Sporturilor*, 11 martie 1994, p. 4.
- Văleanu, Dragoș, „Ioan Chirilă – Frumoasele noastre duminici”, în *Convorbiri literare*, nr. 10, octombrie 1988, p. 14.
- vib., „O NOUĂ CARTE DIN LUMEA FOTBALULUI”, în *Sport*, aprilie 1975, p. 6.
- vib., „DIN NOU DESPRE FOTBAL”, în *Sportul*, iulie 1976, p. 5.
- Vulpescu, Ionuț, „Unchiul Vania”, în *ProSport*, 21 noiembrie 2003.
- Vulpescu, Ionuț, „Șapte ani mai târziu”, în *Prezent*, 14-20 noiembrie 2006.
- Vulpescu, Ionuț, „Exerciții de admirație”, în *Prezent*, 28 noiembrie 2006.
- Vulpescu, Ionuț, „Un scriitor în țara ziariștilor”, în *Catalogul Premiilor „Ioan Chirilă”*, București, 2008.
- Zugravu, Cezar, „Metodele de tortură din Securitate, din închisori și din lagărele de exterminare, în Anul 1947 - căderea cortinei”, în *Analele Sighet*, 1997, pg. 103-106.

Articole din publicații online

- ***, „Istoria României”, 2005, preluat în martie 2019 de pe site-ul IstoriaRo: http://istoriaro.3x.ro/Perioada_comunista/represiunea_si_securitatea.html.
- Brucan, Silviu, „Am fost un complotist”, în *Revista 22*, 6 mai 2002, preluat în septembrie 2019 de pe site-ul Revista 22: <https://revista22.ro/opinii/silviu-brucan/am-fost-un-complotist>.
- Chirilă, Tudor, „Premiile Ioan Chirila si Tatal meu”, 22 noiembrie 2010, preluat în octombrie 2019, de pe site-ul Tudor Chirilă: <https://tudorchirila.blogspot.com/2010/11/premiile-ioan-chirila-si-tatal-meu.html>.

- Crăciun, Iulian Andrei, „Incredibilele aventuri ale «Prințesei Iarina»”, în *Adevărul*, 14 octombrie 2011, preluat în octombrie 2019 de pe site-ul Adevărul: https://adevarul.ro/life-style/stil-de-viata/incredibilele-aventuri-printesei-Iarina1_50ba058c7c42d5a663b05f83/index.html.
- Moceanu, Răzvan, „DOCUMENTAR: 90 de ani de Gazeta Sporturilor”, 2014, preluat în octombrie 2018 de pe site-ul Agenția RADOR: <http://arhiva.rador.ro/info4.shtml?cat=1301&news=456625&fbclid=IwAR2O4F3PqVKB1g46NEhJP50U1AyyvCO43eHsdLV7YwT6Fb2woLA48fFkJVo>.
- Nicoleanu, Anca, „Iarina Demian: «Mi-am făcut mulți dușmani»”, în *Jurnalul Național*, 18 noiembrie 2010, preluat în octombrie 2019 de pe site-ul Jurnalul: <https://jurnalul.antena3.ro/bani-afaceri/iarina-demian-mi-am-facut-multi-dusmani-560269.html>.
- Petcu, Marian, „Incidențe jurnalism-literatură, în România”, 23 octombrie 2018, preluat în octombrie 2019 de pe site-ul Contributors: <http://www.contributors.ro/cultura/studiu-incident%C8%9Be-jurnalism-literatura-in-romania/>.
- Rotărescu, Alexandra, „Iarina Demian: Conteaza cum iti educi familia si cum iti seduci barbatul”, în *Revista Tango*, 8 iunie 2011, preluat în octombrie 2019 de pe site-ul Marea Dragoste: <https://revistatango.ro/iarina-demian-conteaza-cum-iti-educi-familia-si-cum-iti-seduci-barbatul-1887>.
- Rucinski, Diana; Cașcaval, Andreea, & Zoltan, Petru, „Groapa în care s-a pierdut Securitatea”, în *Jurnalul Național*, 7 aprilie 2005, preluat în septembrie 2019 de pe site-ul Jurnalul: <https://jurnalul.antena3.ro/special-jurnalul/groapa-in-care-s-a-pierdut-securitatea-47350.html>.
- Tolontan, Cătălin, „Frumoasele noastre duminici. Ediția 2016”, 4 septembrie 2016, preluat în august 2018, de pe site-ul Tolo: <https://www.tolo.ro/2016/09/04/frumoasele-noastre-duminici-editia-2016/>.
- Tolontan, Cătălin, „20 DE ANI FĂRĂ IOAN CHIRILĂ”, 21 noiembrie 2019, preluat în noiembrie 2019 de pe site-ul Tolo: <https://www.tolo.ro/2019/11/21/20-de-ani-fara-ioan-chirila/>.
- Țiu, Ilarion, „Ceașescu, fondatorul ziarului «Sportul Popular»”, în *Adevărul*, preluat în septembrie 2018 de pe site-ul Ilarion Țiu: <http://www.ilariontiu.ro/?p=510>.

- Vulpescu, Ionuț, „Actualitatea lui Ioan Chirilă”, noiembrie 2009, preluat în octombrie 2018 de pe site-ul Ioan Chirilă: <http://www.ioanchirila.ro>.

Website-uri

- www.ioanchirila.ro (2016 – 2019)
- www.gsp.ro (2016 – 2019)
- www.prosport.ro (2016 – 2019)
- www.cnsas.ro (2016 – 2019)

Dicționare

- ***, *Dicționar explicativ al limbii române*, editat de Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, București, 1998.
- Academia Română, *Dicționar explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
- Basse, Pierre-Louis și alții, *Larousse - Enciclopedia fotbalului. Dicționar de fotbal românesc*. Traducere de Radu Paraschivescu, Editura RAO, București, 2003.

Alte surse

- ***, „DECRET nr. 33 din 30 decembrie 1989”, în *Monitorul Oficial*, 31 decembrie 1989.